

Prof. dr hab. Jolanta Gzella

Łódź, dnia 15. 12. 2024 r.

Akademia Muzyczna

im. Grażyny i Kiejstuta Bacewiczów w Łodzi

tel. 608 441 291

mail: j.gzella@amuz.lodz.pl

Dyscyplina artystyczna: sztuki muzyczne

Recenzja pracy doktorskiej Mgr Yirong Xia

Zlecniodawca recenzji:

Rada Dyscypliny Artystycznej Uniwersytetu Muzycznego Fryderyka Chopina, pismo Przewodniczącego Rady Dyscypliny Artystycznej Prof. dr hab. Pawła Łukaszewskiego z dnia 24 czerwca 2024 r. Postępowanie jest prowadzone na podstawie nowej ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (t. j. Dz. U. z 2023 r. poz. 742 z późn. zm.).

W piśmie Przewodniczącego Rady Dyscypliny Artystycznej UMFC Prof. dr hab. Pawła Łukaszewskiego, zostałam poproszona o sporządzenie recenzji doktorskiej pracy doktorskiej Pani mgr Yirong Xia pt. „**Wybrane arie mezzosopranowe z oper francuskich drugiej połowy XIX wieku. Analiza technik wykonawczych i interpretacja arii oraz ich zastosowanie w nauce śpiewu w Chinach**”

Ocena Pracy Doktorskiej

Praca doktorska Pani Yirong Xia, na którą składa się dzieło artystyczne zarejestrowane na płycie CD i jego opis, została zatytułowana „Wybrane arie mezzosopranowe z oper francuskich drugiej połowy XIX wieku. Analiza technik wykonawczych i interpretacja arii oraz ich zastosowanie w nauce śpiewu w Chinach”, napisana pod kierunkiem Prof. UMFC dr hab. Krystyny Jaźwińskiej- Dobosz. W nagraniu Doktorantce towarzyszy pianista Wang Xiang. Nagranie zrealizowano w 2024 r. Reżyserem nagrania jest Wiktor Szymański.

Nagrane dzieło to siedem arii z towarzyszeniem fortepianu:

1. H. Berlioz- *D'amour l'ardente flamme* aria Małgorzaty z IV aktu op. *Potępienie Fausta*
2. C. Saint- Saëns- *Printemps qui commence...*- aria Dalili z I aktu op. *Samson i Dalila*
3. C. Saint- Saëns- *Amour, wiens aider ma faiblesse...*- aria z II aktu op. *Samson i Dalila*
4. C. Sains- Saëns –*Mon Coeur s'ouvre à ta voix ...*- aria z II aktu op. *Samson i Dalila*
5. J. Massenet- *Werther, Werther...*- scena Charlotty z II aktu opery *Werther*
6. J. Massenet- *Va! lesse couler mes larmes...* aria Charlotty z II aktu op. *Werther*
7. A. Thomas – *Connais-tu le pays...*aria Mignon z I aktu op. *Mignon*

Po 2000 r. opera chińska zaczęła się dynamicznie rozwijać. Teoretycy chińscy w poszukiwaniu nowych dróg w zakresie technik twórczych, czerpali z osiągnięć świata Zachodu. Niestety, zdaniem Autorki, naukowcy nie poświęcili należytej uwagi operze francuskiej. Powstała luka, którą Doktorantka nagraniem dziełem i jego opisem, choć w części postanowiła wypełnić. Francuska opera przeszła w swoim rozwoju długą ewolucję. Pojawiły się dzieła w których bohaterki młode, urodziwe, wrażliwe, posiadały wyrazistą osobowość. Autorka zanalizowała kondycję francuskiej opery, podkreślając różnorodność tematów, form wyrazu, piękno melodii partii wokalnych, żywą fabułę i realizm scenicznych kreacji, błyskotliwe arie, których bohaterkami i często głównymi odtwórczyniami były mezzosoprany. Pani Yirong Xia skupiła swoją analizę, tak techniczną jak i emocjonalną prezentując w nagraniu wyżej wymienione utwory.

Pierwszy z nich to aria Małgorzaty z IV aktu opery H. Berlioza „Potępienie Fausta”. Aria trwająca ponad osiem minut, bardzo wymagająca technicznie, kondycyjnie i emocjonalnie. Można ją podzielić na trzy zróżnicowane części. Przedstawia muzycznie, nieszczęśliwą miłość Małgorzaty do Fausta. Cyt. za Autorką „Pierwszy akapit opowiada o jej burzliwym uczuciu będąc tematem tragicznym całej arii [...] łagodnie płynąca melodia wydaje się być jak lament lub skarga pełna nieskończonego smutku”. Początkowo słyszymy spokojną narrację wokalną, głos brzmi ciepło i miękko. W oczekiwaniu na zmiany nastroju, sugerowane przebiegiem muzycznym, oddającym bezbrzeżny smutek i niepokój w części pierwszej, mam pewien niedosyt, zabrakło miękkiego legata, dobrego oparcia, zmiennej kolorystyki. Nie doczekałam się w drugiej części arii, zmysłowej lekkości i spontanicznej radości, jaśniejszej jakby rozświetlonej wspomnieniem miłosnych uniesień, barwy głosu. Artystka pedantycznie pilnowała muzycznego tekstu, rezygnując z emocjonalnych napięć i trwała przy asekuracyjnej interpretacji. Tę powściągliwość przeniosła do części trzeciej, gdzie zabrakło burzliwej, pełnej niecierpliwego oczekiwania i tęsknoty za ukochanym kulminacji. Doktorantka podkreśliła, że wykonawczynie musi dysponować doskonałą techniką oraz wytrzymałością fizyczną, tak by zachować świeżość i nośność głosu. Szeroki ambitus i wysoka tessitura linii melodycznej dodatkowo spiętrzyły trudności do pokonania. Zabrakło w jej interpretacji ekspresji, siły głosu, dynamicznych zmian i dobrej dykcji. Zakładam, że część problemów technicznych i dramaturgicznych to wynik braku stabilnego podparcia oddechowego.

Kolejne pozycje w nagraniem dziele, to trzy arie Dalili z opery „Samson i Dalila”. Bohaterka jest postacią nie dającą się łatwo opisać, pełna sprzeczności, uwodzicielska, świadoma swej urody, ale i skromna, łagodna, a za chwilę drapieżna, nadzwyczaj dynamiczna interpretacyjnie. Jej postać muzycznie i dramaturgicznie ewoluuje w każdej kolejnej wokalnejszej odsłonie. Najjaskrawiej słychać te zmiany w ariach.

W pierwszej z nich, z I aktu *Printemps qui commence* jest dziewczyną czułą, pełną słodkiego liryzmu w głosie i tak ją muzycznie interpretuje Doktorantka. W jej wykonaniu pojawiły się ładne, kantylenowe frazy, w głosie słychać miękkość i delikatność. Pani Yirong Xia dobrze się odnalazła w arii, która przebiega w wygodnej średnicowej tessiturze. Co prawda, dają się zauważyć niedostatki związane z podparciem oddechowym, ale jest ich znacznie mniej, niż w arii Małgorzaty.

Kolejna aria Dalili z II aktu *Amour, viens aider ma faiblesse* to znowu duże wyzwanie techniczne i dramaturgiczne dla wokalistki. Po pierwsze, rozległa skala arii (od *as* małego do *g2*), śpiewna kantylena, długie frazy, ogromne, burzliwe emocje, które pod warstwą atrakcyjnej linii melodycznej, ukrywają uczucie nienawiści do Samsona. W swej interpretacji

Artystka bardzo starannie zrealizowała tekst muzyczny, różnicując poszczególne części arii emocjonalnie i dynamicznie. Podobała mi się konsekwencja w sposobie prowadzenia frazy muzycznej.

Aria Dalili z II aktu *Mon coeur s'ouvre à ta voix* ukazuje nam oblicze kobiety bezwzględnej, która wykorzystuje swoją urodę i magiczną uwodzicielską moc, by zmusić Samsona do wyjawienia tajemnicy swej potężnej siły. Cała aria wymaga szczególnej kontroli intonacyjnej i oddechowej, a także, zdaniem Doktorantki, starannie kształtowanej dynamiki, miękkiego legato, spójności frazy i jednolitej barwy. Z przyjemnością stwierdzam, że Artystka sprostała tym wymogom, świadomie poprowadziła partię wokalną, pokazując ładną kantylenę, nasyconą ciekawym brzmieniem głosu. Zrealizowała też wszystkie założenia dynamiczne.

Bohaterką kolejnych dwóch arii w nagrany dzieło jest Charlotta w operze „Werther” Masseneta. Idąc za opisem Autorki cyt. „[...] to młoda i piękna, łagodna i dobra dziewczyna o szlachetnych moralnych wartościach. Charakteryzuje ją wielki duch miłości matczynej, a także wierność zasadom.”

Obszerna scena Charlotty z II aktu opery trwa niemal siedem minut. Jej przebieg jest bardzo dramatyczny, łączy formę recytatywu z fragmentami nastrojowej kantyleny. Doktorantka zaśpiewała tę arię przekonująco, zrealizowała założenia dynamiczne, pokazała wiele możliwości interpretacyjnych. Ostatnią część, trudną technicznie i niezwykle złożoną emocjonalnie, Artystka zaśpiewała logicznie i uważnie. Konsekwentnie zrealizowała dramatyczną kulminację, wymagającą wielkiego skupienia i bardzo dobrego podparcia oddechowego. Pani Yirong Xia skrupulatnie zrealizowała materiał muzyczny, starannie rozplanowała wysiłek głosowy i towarzyszące jej emocje. Słysząc, że dobrze poznała swoją bohaterkę, jej myśli, uczucia, rozterki.

Aria Charlotty *Va! Lesse couler mes larmes* z II aktu trwa zaledwie 2'18", wydaje się nie nastręczać wykonawczyni większych trudności. Jest niewielkich rozmiarów, ambitus w zakresie undecymy, krótkie frazy i dość wygodna średnicowa tessitura. Technicznie, znacznie prostsza wykonawczo od poprzednich. Zaczyna się od dźwięku e2 w dynamice forte, obfituje w mniejsze i większe kulminacje. Artystka zrealizowała je z właściwą ekspresją i zaangażowaniem, umiejętnie poprowadziła kantylenową frazę. Pokazała ładną, wyrównaną barwę głosu w utworze. Poprawnie zróżnicowała dynamikę, szlachetnie wybrzmiały w jej interpretacji piana i wyraziste forte.

Ostatni utwór w dziele artystycznym to aria Mignon z I aktu opery „Mignon” Thomasa. Aria ma budowę pieśni dwuzwrotkowej. Wokalistka prowadzi muzyczną narrację z wyczuciem. Regularna budowa i delikatna, subtelnie wybrzmiewająca melodyka przyjemnie zabrzmiała w interpretacji Doktorantki. Zwraca uwagę miękkie legato, podkreślające liryzm i nastrojową, pełną ciepła frazę. Artystka dobrze sobie poradziła realizując w obu refrenach dźwięczne forte podczas skoku o sekstę wielką w górę.

Mimo niedociągnięć natury technicznej, przejawiających się np. brakiem dostatecznej siły w głosie, w trudniejszych wykonawczo kulminacjach, pewnych drobnych problemach intonacyjnych, uważam, że nagrane dzieło posiada wiele walorów, które opisałam powyżej. Pani mgr Yirong Xia pokazała szeroki wachlarz możliwości interpretacyjnych, wynikający z naturalnych predyspozycji jej ładnego, ciepłego mezzosopranu. Praca nad właściwym zrozumieniem utworów wymagała od autorki wnikliwych studiów. Dzieło zostało

przygotowane starannie. Doktorantka wykonała utwory zachowując prawdę i naturalność interpretacyjną. Odnalazła własną formę wypowiedzi, którą odnajdujemy w sposobie prowadzenia frazy muzycznej, w barwie głosu tworzącego niuanse wyrazowe.

Szkoda, że zapis prezentacji dzieła od strony technicznej jest niejednolity, niedopracowany technicznie jest też zbyt duży pogłos w nagraniu utworów.

Część opisowa nagrań dzieła

Opisem i uzupełnieniem dzieła zarejestrowanego na płycie CD jest rozprawa pisemna pt. „Wybrane arie mezzosopranowe z oper francuskich drugiej połowy XIX wieku. Analiza technik wykonawczych i interpretacja arii oraz ich zastosowanie w nauce śpiewu w Chinach”. Praca składa się z wprowadzenia (zamiast zwyczajowego wstępu), czterech rozdziałów, podsumowania, podziękowań, wykazu tabel, wykazu przykładów nutowych oraz bibliografii. Jest wynikiem przemyśleń i zainteresowań Doktorantki. Treść pracy jest zgodna z jej tytułem. Dysertacja jest przygotowana pod względem redakcyjnym poprawnie, choć odnalazłam liczne literówki czy braki interpunkcyjne. We wprowadzeniu, które jest obszernym konspektem, Autorka nakreśla tło, cel i znaczenie badań nad operą w Chinach i operą francuską. Zwięźle omawia rozwój technik wokalnych, skupiając swoją uwagę na głosach mezzosopranowych. Opisuje aktualny stan badań zagranicznych i chińskich. Autorka przeszukała platformę akademicką CNKI, gdzie odnalazła 284 dokumenty, z których większość stanowiły artykuły w czasopiśmie: 242 artykuły i 42 rozprawy, dotyczące opery francuskiej. Uporządkowała je pod kątem znaczenia i przydatności w niniejszej dysertacji i w skrócie opisała: są to studia nad operą francuską, badania nad partiami mezzosopranowymi w operze francuskiej, badania nad operami: „ Potępienie Fausta”, „Samson i Dalila”, „Werther”, „Mignon”. Zanalizowała badania nad nauczaniem zagranicznych mezzosopranowych arii operowych oraz krótko podsumowała swoje metody badawcze.

W rozdziale pierwszym zatytułowanym „Arie mezzosopranowe w operze francuskiej drugiej połowy XIX wieku” Doktorantka opisuje sytuację polityczną i kulturową Francji, wnikliwie omawia rozwój opery francuskiej. W tym kontekście przedstawia rozwój głosu mezzosopranowego, wymienia rodzaje mezzosopranów, ich zakres, barwę i specjalizację, zależną od treści muzycznych.

Rozdział drugi pt. „Wybrane role mezzosopranowe w operze francuskiej drugiej połowy XIX wieku” to bardzo dokładna analiza postaci z oper: Małgorzaty z Potępienia Fausta, Dalili z op. Samson i Dalila, Charlotty z op. Werther i Mignon z op. Mignon. Rozdział został opracowany według szczegółowego schematu: zaczyna się od zwięzłej noty biograficznej kompozytora, okoliczności powstania opery, libretta, portretu psychologicznego i dramaturgicznego omawianych postaci.

W rozdziale trzecim Doktorantka przedstawiła szczegółową analizę muzyczną oraz opisała najistotniejsze problemy techniczne i interpretacyjne wszystkich siedmiu arii, zawartych w nagraniu dzieła artystycznym. Merytoryczny opis wzbogaciła o liczne przykłady nutowe i przejrzyste tabele, odnoszące się do struktur muzycznych omawianych arii, co podnosi wartość naukową pracy.

Ostatni, czwarty rozdział dotyczy aktualnej kondycji pedagogiki wokalne w Chinach. Pani Yirong Xia odnosi się w swojej dysertacji do licznych problemów związanych z nauką śpiewu. Zauważa, jak trudny i długotrwały jest to proces, wymagający cierpliwości, wytrwałości i nade wszystko ogromnej pasji, tak ucznia jak i pedagoga. Zwraca szczególną uwagę na techniczny proces zmierzający do poprawy kondycji wokalne szkolonych głosów, zaleca systematyczne ćwiczenia oddechowe, usprawniające dobrze opartą i dźwięczną średnicę, jak i te, poprawiające jakość wysokich tonów.

Doktorantka w podsumowaniu opisu dzieła przekonuje, że arie z francuskich oper II połowy XIX wieku stanowią cyt. „cenny materiał dydaktyczny dla szkolenia współczesnych mezzosopranów”, wymagają od wokalistek doświadczenia i niemałych umiejętności technicznych. W dokonanej analizie muzycznej i wykonawczej arii z oper: Potępienie Fausta, Samson i Dalila, Werther oraz Mignon, wykazała zalety tych utworów w praktyce dydaktyczno- wykonawczej. Wybrała do nagranych dzieł wartościowe utwory o różnym stopniu trudności, których bohaterki posiadają silne charaktery, wieloznaczne, wyraziste osobowości.

Bibliografia w niniejszej pracy jest obszerna, Autorka wymieniła 26 prac dyplomowych i dysertacji, 35 monografii, 30 artykułów w czasopismach oraz 20 pozycji w językach obcych, ponadto umieściła 24 przykłady nutowe i 4 tabele porządkujące struktury muzyczne omawianych arii.

Moje wątpliwości budzi kilka zamieszczonych w bibliografii publikacji. Sądzę, że ich zawartość nie odpowiada merytorycznie zawartości pracy, są to:

Cazin L, Ngami A, Parenne I et al. POZA401 Impact of COVID-19 on Surgical Activity: Exsperience from a French University Teaching Hospital[J] Value inHealth, 2022

Buratto Edward, Konstantinov Igor E. Commentary: Mitochondrial transplantation for ischemia-reperfusion injury- a new revolution or tilting at windmills? The Journal of Thoracic and Cardiovascular Surgery, 2020, 162(3)

Kosikowski Frank V. Ultrafiltration of Milk on French Farms and in the Making of a New Specialty Cheese Industry [J] Journal of Dairy Science, 1985, 68(9)

Bocobzah H., Vimont A., Blachier M. et al. PCNI33 Disease Burden of Hodgkin's Lymphoma in France: A Descriptive Study Based ona French Medico- Administrative Database [J] Value in Health, 2020, 23(1)

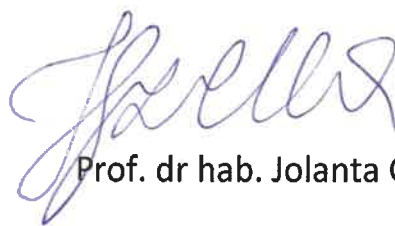
Reasumując stwierdzam, że rozprawa pisemna stanowi integralną część opisu dzieła artystycznego, jej układ jest logiczny, w czytelny sposób omawia badane zagadnienia. Pomijając drobne zastrzeżenia natury formalnej uważam, że praca jest ciekawa, a Autorka wykazała się niezbędną wiedzą w zakresie badanego tematu i zasługuje na moją pozytywną ocenę.

Konkluzja

Praca doktorska Pani mgr Yirong Xia posiada twórczy i edukacyjny charakter. Wnosi interesujący i wartościowy wkład w rozwój dyscypliny artystycznej wokalistyki, jak również całej dziedziny nauk muzycznych. Ponadto uważam, że Doktorantka wykazała się wystarczającą wiedzą teoretyczną oraz umiejętnością do prowadzenia samodzielnej pracy artystycznej i naukowej.

Pani mgr Yirong Xia rozwiązała założone zagadnienia artystyczne i spełniła tym samym wymagania ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (t. j. Dz. U. z 2023 r. poz. 742 z późn. zm.).

Pracę doktorską przyjmuję i stawiam wniosek o jej przyjęcie.

Prof. dr hab. Jolanta Gzella